

Uppföljning av Prioriteringscentrum

Redovisning av 2015 års verksamhet

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovsmannens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. Publikationen kan också tas fram i alternativt format på begäran. Frågor om alternativa format skickas till alternativaformat@socialstyrelsen.se

Artikelnummer 2016-3-21
Publicerad www.socialstyrelsen.se, mars 2016

Förord

Prioriteringscentrum (PrioC) inrättades 2001 som ett nationellt kunskapscentrum för prioriteringar inom vård och omsorg. Sedan 2010 är Linköpings universitet huvudman för verksamheten. Under de senaste åren har verksamheten finansierats av landstinget i Östergötland och genom medel från regeringen.

Socialstyrelsen fick 2015 i uppdrag av regeringen att betala ut 3 500 000 kronor i statsbidrag till verksamheten vid Prioriteringscentrum. I uppdraget ingår också att Socialstyrelsen ska följa upp hur verksamhetsbidraget har använts. I denna rapport redovisar Socialstyrelsen vilken verksamhet Prioriteringscentrum har bedrivit med 2015 års statsbidrag.

Ansvarig projektledare för denna uppföljning har varit utredare Thomas Malm. Ansvarig enhetschef har varit Stina Törnell Sandberg.

Olivia Wigzell
Generaldirektör

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	7
Inledning	8
Uppdraget	8
Bakgrund	8
Prioriteringscentrums verksamhet 2015	10
Sammanfattning av verksamheten	10
Genomförda aktiviteter 2015	11
Socialstyrelsens slutsats	15
Referenser	16
Bilaga 1 Ekonomisk redovisning	17
Bilaga 2. Publikationer 2015	18

Sammanfattning

Prioriteringscentrum (PrioC) inrättades 2001 som ett nationellt kunskapscentrum för prioriteringar inom vård och omsorg. Sedan 2010 är Linköpings universitet huvudman för verksamheten. Under de senaste åren har verksamheten finansierats av landstinget i Östergötland och genom medel från regeringen. Socialstyrelsen är uppdragsgivare till PrioC och fick 2015 i uppdrag av regeringen att betala ut 3 500 000 kronor i verksamhetsbidrag till PrioC.

Under 2015 medverkade PrioC som konsulter och metodstödare i Socialstyrelsens prioriteringsarbete med nationella riktlinjer avseende demens, depression och ångest, hjärtsjukvård, MS och Parkinsons sjukdom samt stroke. PrioC har även bistått Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) och Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) i deras arbete med prioriterings- och metodutvecklingsfrågor.

PrioC har också satsat på att utveckla prioriteringsarbetet i landsting och regioner under året via omfattande utbildnings- och handledningsinsatser i landstingen i Kalmar och Dalarna samt Region Östergötland.

Kunskap om och praktiska erfarenheter av arbete med prioriteringar sprids bland annat via rapporter, vetenskapliga artiklar och debattartiklar om prioriteringar och deras implikationer. Under 2015 publicerade PrioC fyra rapporter och flera vetenskapliga artiklar.

Andra viktiga kanaler för att nå ut med kunskap och erfarenheter av prioriteringsarbete är kompetenscentrumets webbsida och medverkan vid mässor och konferenser såväl nationellt som internationellt. Under året genomfördes exempelvis den åttonde nationella prioriteringskonferensen i Norrköping. Vidare arbetar PrioC med kunskapsspridning via utbildnings- och metodstöd, nyhetsbrev och broschyrer samt pressmeddelanden.

Under 2015 tecknade PrioC nya treårsavtal med Socialstyrelsen, Region Östergötland och Linköpings universitet. I avtalet med Socialstyrelsen formuleras PrioC nationella uppdrag inom prioriteringsområdet vilket ska ge en tydlighet i det nationella uppdraget och därigenom förstärka kunskaps- och metodutveckling inom området. Detta ligger i linje med resultatet i den externa utvärdering av PrioC som genomfördes 2014 som bland annat pekade på vikten av precisering och avgränsning av uppdraget. Socialstyrelsens förslag är att myndigheten även fortsättningsvis genomför årliga uppföljningar av Prioriteringscentrums verksamhet där de förbättringsförslag som lämnades i den externa utvärderingen av PrioC 2014 följs upp.

Inledning

Uppdraget

Socialstyrelsen fick 2015 i uppdrag av regeringen att betala ut 3 500 000 kronor till Linköpings universitet för verksamheten vid Prioriteringscentrum (PrioC) för 2015. I uppdraget ingick också att redovisa hur PrioC har använt medlen under 2015. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast 31 mars 2016.

Bakgrund

Prioriteringscentrum (PrioC) inrättades 2001 som ett nationellt kunskapscentrum för prioriteringar inom vård och omsorg. Sedan 2010 är Linköpings universitet huvudman för verksamheten. Under de senaste åren har verksamheten finansierats av landstinget i Östergötland och genom medel från regeringen.

På uppdrag av regeringen och landstinget i Östergötland genomfördes 2014 en utvärdering av verksamheten. I utvärderingen framkom det att centrumet fyller en viktig funktion när det gäller det övergripande uppdraget att verka som ett nationellt kunskapscentrum för prioriteringar i hälso- och sjukvården. Det framkom också flera förbättringsförslag för att utveckla verksamheten. Bland annat pekar utvärderingen på vikten av att PrioC:s uppdrag preciseras och avgränsas eftersom det finns otydligheter i de övergripande uppdragen och deras inbördes viktning samt att framtida finansierare deltar i utformningen av uppdraget till PrioC [1].

Utifrån utvärderingen bedömer regeringen att verksamheten vid PrioC är fortsatt angelägen och fyller en viktig funktion för hälso- och sjukvårdens verksamheter. Därför bör PrioC få medel för 2015 års verksamhet. Som ett resultat av detta fick Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut medel till Linköpings universitet för verksamheten vid Prioriteringscentrum. Denna rapport avser verksamheten vid PrioC under 2015. Underlaget till rapporten är den verksamhetsbeskrivning och annat underlag som PrioC skickat in till Socialstyrelsen.

Prioriteringscentrums nationella uppdrag

Den externa utvärderingen av verksamheten vid PrioC resulterade i två uppdragsavtal, ett med Socialstyrelsen och ett med Region Östergötland, med en avtalstid på tre år. I uppdragsavtalet med Socialstyrelsen slås det fast att syftet med avtalet är att ge Nationellt kunskapscentrum för prioriteringar inom vård och omsorg, fortsättningsvis kallat Prioriteringscentrum (PrioC), ett tydligt och nationellt uppdrag och genom detta förstärka kunskaps- och metodutvecklingen inom området. Avtalet med Socialstyrelsen gäller enbart PrioC:s nationella uppdrag.

Nedan beskrivs PrioC nationella uppdrag och inriktning som nationellt kunskapscentrum för prioriteringar inom vård och omsorg.

Övergripande uppdrag

- A. Bedriva och stimulera såväl teoretisk som praktisk kunskaps- och metodutveckling när det gäller prioriteringar inom vård och omsorg och genom detta bidra till utvecklingen inom området.
- B. Verka för kunskapsspridning till intressenter i hela landet avseende forskning och utveckling samt praktiska erfarenheter av prioriteringsarbeten.
- C. Fungera som arenaskapare och sammanhållare av nätverk, där forskare, vårdpersonal, politiker, tjänstemän och företrädare från patient- och brukarorganisationer med flera kan mötas om prioriteringsfrågor.

Inom ramen för sitt uppdrag för Socialstyrelsen ska PrioC bedriva och medverka till:

- D. Följa upp hur implementering av riksdagens principer och riktlinjer för prioriteringar fortgår i landsting/regioner och kommuner med särskilt fokus på praktisk tillämpning.
- E. Kontinuerligt granska ny relevant lagstiftning utifrån ett prioriteringsperspektiv där utgångspunkten är de av riksdagen beslutade riktlinjerna för öppna prioriteringar.
- F. Bistå Socialstyrelsen i metodutveckling och systematiskt prioriteringsarbete som myndigheten bedriver samt medverka vid interna utbildningar rörande prioriteringar.
- G. Bistå Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) i metod- och prioriteringsfrågor.
- H. Uppdragsverksamhet av större omfattning till Socialstyrelsen eller andra statliga myndigheter med flera ska regleras i särskilda avtal mellan dessa och Linköpings universitet.

Uppdrag D, E och i viss mån F kan kopplas till det övergripande uppdraget A, att bedriva och stimulera kunskaps- och metodutveckling för prioriteringar och därigenom bidra till utvecklingen inom området. Uppdrag G, H och i viss mån uppdrag F har koppling till det övergripande uppdraget B, att verka för kunskapsspridning av forskning och utveckling samt praktiska erfarenheter av prioriteringsarbeten.

Prioriteringscentrums verksamhet 2015

Prioriteringscentrum har Linköpings universitet som huvudman och leds av en styrelse med representanter från Socialstyrelsen, Statens Beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU), Tandvårds och läkemedelsförmånsverket (TLV), Region Östergötland och Linköpings universitet. Socialstyrelsens representant är ordförande och Linköpings universitets representant är vice ordförande i styrelsen. Föreståndaren för PrioC är ansvarig inför styrelsen och deltar i mötena.

Styrelsen ska följa och ge synpunkter på verksamheten och bevaka olika samhällsintressen. De ska också ge huvudmännen möjlighet till insyn och påverka verksamhetens inriktning och uppföljning genom en verksamhetsplan, en verksamhetsberättelse och annan adekvat redovisning. Styrelsen ska också medverka till informationsutbyte och upprätta samarbetsavtal med olika intressenter. De ska också medverka i strategidiskussioner och ange verksamhetsmål samt medverka vid planering och genomförande av större konferenser. Styrelsen har framför allt en rådgivande roll och fattar inte ekonomiska beslut om verksamheten eftersom PrioC ingår i Linköpings universitets organisations system för styrning och uppföljning.

Verksamheten bedrivs av en mindre stab i Linköping med rådgivare som är placerade på andra ställen runt om landet. Under 2015 fanns sammanlagt 8,4 tjänster fördelade på 11 anställda vid PrioC. Dessutom var 3 konsulter och sakkunniga knutna till centrumet.

Sammanfattning av verksamheten

Under 2015 har ett viktigt mål för PrioC varit att utveckla prioriteringsarbetet tillsammans med landsting och regioner. Tillsammans med landstingen i Kalmar och Dalarna, Region Östergötland och Motala kommun har PrioC genomfört en omfattande utbildnings- och handledningsinsats.

Under året genomfördes den åttonde nationella prioriteringskonferensen i Norrköping vilket är en viktig aktivitet för att stimulera erfarenhetsutbyte och debatt inom prioriteringsområdet.

Under året tecknades nya treårsavtal med Socialstyrelsen, Region Östergötland och Linköpings universitet. En ny styrelse har tillträtt vilket kommer att medföra en tydligare styrning och förbättrad dialog mellan PrioC och uppdragsgivarna.

På forskningsområdet har fyra rapporter och flera vetenskapliga artiklar och debattartiklar publicerats under 2015.

Genomförda aktiviteter 2015

Kunskaps- och metodutveckling

Ett av Prioriteringscentrums uppdrag är att bedriva och stimulera såväl teoretisk som praktisk kunskaps- och metodutveckling när det gäller prioriteringar inom vård och omsorg. Därigenom ska PrioC också bidra till utvecklingen av området prioriteringar.

Uppföljning av implementering av riksdagens principer och riktlinjer

En del i uppdraget att bedriva och stimulera kunskaps- och metodutveckling är att PrioC ska följa upp hur landstingen och kommunerna tillämpar riksdagens riktlinjer för prioriteringar, med särskilt fokus på praktisk tillämpning. Riksdagen fattade 1997 beslut om prioriteringar inom hälso- och sjukvården. I korthet betydde beslutet att 2 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), HSL kompletterades med en bestämmelse som slår fast att den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde i vården i enlighet med regeringens proposition *Prioriteringar inom hälso- och sjukvården* (prop. 1996/97:60).

Riksdagens etiska plattform skulle vara vägledande när den nya bestämmelsen tillämpades (Prioriteringar inom hälso- och sjukvården. Socialutskottets betänkande SOU 1996/97:14). Plattformen utgår från de tre principerna:

- människovärdesprincipen
- behovsprincipen
- kostnads- och effektivitetsprincipen

PrioC följer implementeringen av riksdagens etiska plattform genom fortlöpande kontakter med myndigheter och verksamhetsföreträdare i landsting och kommuner samt genom specifika projekt och aktiviteter. Ett aktuellt exempel är rapporten *Socialstyrelsens nationella riktlinjer och kommunernas prioriteringar från 2015* där PrioC undersöker om de nationella riktlinjerna lett till öppna och strukturerade prioriteringar på kommunnivå [2]. PrioC har också skrivit en vetenskaplig artikel på temat implementering av nationella riktlinjer [3].

Granskning av relevant lagstiftning

I det nationella uppdraget ingår också att PrioC ska granska ny relevant lagstiftning ur ett prioriteringsperspektiv med utgångspunkt i riksdagens riktlinjer för öppna prioriteringar. Under 2015 har dock PrioC inte genomfört några strukturerade aktiviteter inom detta område. Däremot för man en intern diskussion på centrumet om ny lagstiftning och statlig styrning, samt dess betydelse och påverkan på sjukvårdshuvudmännens prioriteringar. Under 2016 ska PrioC utveckla en process för att identifiera lämpliga granskningsobjekt.

Bistå Socialstyrelsen i myndighetens metodutveckling

En viktig del av PrioC verksamhet är att bistå Socialstyrelsen i myndighetens arbete med att utveckla metoder för att arbeta systematiskt med prioriteringar. Under 2015 medverkade PrioC som konsulter och metodstödjare i

Socialstyrelsens prioriteringsarbete med nationella riktlinjer för demens, depression och ångest, hjärtsjukvård, MS och Parkinsons sjukdom samt stroke. Detta arbete kommer att fortgå under 2016 då PrioC planerar att följa upp Socialstyrelsens nya arbetssätt med patientmedverkan i prioriteringsgrupperna av nationella riktlinjer. Uppföljningen ska handla om riktlinjerna för MS och Parkinsons sjukdom samt depression och ångest [4].

Under 2015 har PrioC bedrivit ett utvecklingsarbete för bedömning av svårighetsgrad där de har prövat och utvärderat en utvärderingsmatris. Tillsammans med Socialstyrelsen har PrioC börjat revidera den nationella modellen för prioriteringar. Detta arbete ska redovisas i form av en omarbetad rapport under 2016. Under 2016 ska även en webbaserad handledning tas fram.

Andra projekt inom uppdraget med kunskaps- och metodutveckling

Inom ramen för uppdraget att bedriva och stimulera kunskaps- och metodutveckling när det gäller prioriteringar inom vård och omsorg har PrioC också genomfört följande projekt [5]:

- Beslutsstöd för prioriteringar på individnivå. Under 2015 har ett beslutsstöd för prioriteringar på individnivå prövats i olika typer av verksamheter. Bland annat har beslutsstödet prövats för att arbeta mot mer jämlika bedömningar inom hjälpmedelsverksamhet. PrioC planerar att fastställa beslutsstödet och göra det tillgängligt på PrioC:s webbplats under 2016.
- Prioriteringsprojekt i Motala Kommun. Prioriteringar på kommunnivå har varit ett utvecklat område. Under 2015 infördes ett systematiskt prioriteringsarbete i Motala kommun som en del i kommunens verksamhetsanalys inom alla förvaltningar. PrioC följer Motala kommun med metodstöd, uppföljning, observationer och enkätstudier.
- Studie av hur rangordningar kan tolkas. Syftet med studien är att undersöka olika möjliga tolkningar av en rangordningslista och vilka implikationer dessa tolkningar har för rangordningen.
- Internationell jämförelse av prioriteringsprocesser vid beslut om särsläke-medel. Studien beskriver och jämför prioriteringsprocessen gällande icke-kostnadseffektiva särsläkemedel i Sverige, Norge, England, Frankrike och Nederländerna.
- Studie av vad medborgarna anser om prioriteringar av behandlingar av sällsynta sjukdomar. I den första delen av projektet undersöks om det finns samhällseliga preferenser som innebär att behandlingar till patienter med sällsynta sjukdomar ska värderas annorlunda, dvs. att högre kostnader kan tillåtas. I den andra delen undersöks allmänhetens attityder till den problematik som uppstår när beslut ska fattas om icke-kostnadseffektiva behandlingar till patienter med sällsynta sjukdomar.
- Relationen mellan behovsprincipen och kostnadseffektivitetsprincipen. I prioriteringsdebatten ställs ofta prioriteringar efter behov och prioriteringar efter kostnadseffektivitet mot varandra. Projektet ska tydliggöra debatten och visa på när de båda principerna står mot varandra och när de betyder samma sak.

- Studie av hur landstingen arbetar med resursfördelning. Systemet för hur landsting fördelar resurser bygger på olika typer av kriterier men dessa är ofta inte öppna och transparenta för medborgarna. Hur förtroendevalda politiker väger samma dessa kriterier och fattar beslut om fördelningen av landstingets eller regionens resurser är inte heller känt. Projektet undersöker hur politiker och högre tjänstemän samt chefer i vården ser på den offentliga vårdens system för fördelning av resurser.

Samtliga dessa projekt kommer att fortgå under 2016.

Kunskapsspridning

I PrioC nationella uppdrag ingår också att verka för kunskapsspridning till intressenter i hela landet om forskning och utveckling samt praktiska erfarenheter vad gäller prioriteringsarbeten.

Under 2015 har PrioC bistått SBU och TLV i deras arbete med metod- och prioriteringsfrågor. PrioC deltar bland annat i TLV:s arbete med att utveckla myndighetens tolkning av den etiska plattformen. PrioC bistår även TLV med etiska analyser till myndighetens kunskapsunderlag.

PrioC har en ledamot i TLV:s läkemedelsnämnd och två ledamöter i SBU:s vetenskapliga råd Brage som ger råd till myndighetens nämnd och dess generaldirektör när de skall fatta beslut. Däremot har PrioC inte genomfört uppdragsverksamhet i någon större omfattning till Socialstyrelsen eller andra myndigheter under 2015.

Medverkan vid interna utbildningar vid Socialstyrelsen

PrioC har medverkat som konsulter och metodstödare i Socialstyrelsens prioriteringsarbete med nationella riktlinjer för demens, depression och ångest, hjärtsjukvård, MS och Parkinsons sjukdom samt stroke under året.

Kanaler för kunskapsspridning

PrioC använder många olika kanaler för att sprida kunskap och praktiska erfarenheter av arbetet med prioriteringar. Bland annat via rapporter, vetenskapliga artiklar och debattartiklar om prioriteringar och deras konsekvenser. Under 2015 publicerade PrioC fyra rapporter och flera vetenskapliga artiklar (se bilaga 2).

Andra viktiga kanaler är

- kompetenscentrets webbsida
- medverkan vid mässor och konferenser såväl nationellt som internationellt
- utbildnings- och metodstöd
- nyhetsbrev och broschyrer
- pressmeddelanden.

Arbetet med att synliggöra PrioC pågår fortlöpande och en nyhet är att man nu finns på Twitter. Där får följare och andra intresserade information om PrioC, verksamhet och aktiviteter samt tips på intressanta diskussioner kopplade till prioriteringar inom hälso- och sjukvård.

Arbete med att skapa nätverk

PrioC ska skapa mötesplatser och hålla samman nätverk där forskare, vårdpersonal, politiker, tjänstemän och företrädare för patient- och brukarorganisationer m.fl. kan mötas om prioriteringsfrågor. Under 2015 har föreläsningar om prioriteringskunskap införts på alla vårdutbildningar på Linköpings universitet. Från PrioC sida anser man att prioriteringsfrågor bör uppmärksammas redan i grundutbildningarna. Syftet med utbildningarna är att rusta studenterna med kunskap om lagar och etiska principer.

Aktiviteter för att upprätthålla befintliga nätverk och träffpunkter

Under 2015 har PrioC fortsatt med flera olika långsiktiga insatser:

- Den åttonde nationella prioriteringskonferensen arrangerades 22–23 oktober i Norrköping. Totalt deltog 360 personer på konferensen som hade temat Värden i vården – dilemman vid prioriteringar. Till frågeställningarna hörde bland annat hur man ska se på prioriteringar i relation till politik, budgetunderskott och patientinflytande? Hur används den etiska plattformen idag och behöver den utvecklas?
- PrioNet är PrioC:s nätverk och står för den seminarieserie som startade 2001. Nätverkets huvudsakliga syfte är att vara en mötesplats för politiker, administratörer och verksamma i vården när det gäller prioriteringar. Under 2015 arrangerades ett seminarium som var särskilt inriktat mot programansvariga inom hälso- och sjukvårdsutbildningar, med temat Prioriteringar som kursmoment. Ett tjugotal personer från hela landet träffades och diskuterade hur prioriteringsfrågor ska kunna integreras i vårdutbildningar.
- Handedningsgruppen arbetar med utbildning och stöd till verksamhetschefer, projektledare och handledare inom prioriteringar i hur man bäst organiserar och genomför prioriteringsarbete. Under året arrangerades en kurs om beslutsstöd för prioriteringar på individnivå med fokus på hjälpmedelsförskrivning. Kursdeltagarna var personer med uppdrag att utbilda förskrivare i att tillämpa beslutsstöd för prioriteringar.
- Webbssidan är centrets viktigaste ansikte utåt. Den uppdateras och utvecklas kontinuerligt.
- PrioC erbjuder föreläsningar efter förfrågningar från olika intressenter.
- PrioC har medverkat i universitetsutbildningar på grund- och avancerad nivå
- PrioC:s forskare har medverkat i internationella organisationer och deltar i konferenser.

Socialstyrelsens slutsats

Socialstyrelsen finner att Prioriteringscentrum bedriver en angelägen verksamhet inom ett område med stora utmaningar och konsekvenser för hälso- och sjukvården och den sociala omsorgen. Redovisningen från PrioC visar en omfattande verksamhet som är både uppskattad och nödvändig för beslutsfattare, myndigheter och professionen. Socialstyrelsen konstaterar att kompetenscentrumets verksamhet ligger inom ramen för regeringsuppdraget och villkoren för statsbidraget.

Under 2015 tecknade PrioC och Socialstyrelsen ett nytt treårigt uppdragsavtal om Prioriteringscentrums nationella uppdrag med syftet att ge PrioC ett tydligt nationellt uppdrag och därigenom förbättra kunskaps- och metodutvecklingen inom området.

Avtalet kommer att ge bättre möjlighet till styrning och dialog och Socialstyrelsens förslag är att myndigheten även fortsättningsvis genomför årliga uppföljningar av Prioriteringscentrums verksamhet där de förbättringsförslag som lämnades i den externa utvärderingen 2014 följs upp.

Referenser

1. Utvärdering av Prioriteringscentrum. PwC: Linköping; 2014
2. Socialstyrelsens nationella riktlinjer och kommunernas prioriteringar. Rapport 2015:4 i Prioriteringscentrums rapportserie. Prioriteringscentrum: Linköping; 2015
3. Kalkan A, Garpenby P, Sandberg J. Management by Knowledge in Practice: Implementation of National Healthcare Guidelines in Sweden. Social Policy and Administration, december 2015
4. Prioriteringscentrums verksamhetsplan 2016. Prioriteringscentrum: Linköping; 2015
5. Året som gått 2015. Prioriteringscentrums verksamhetsberättelse. Prioriteringscentrum: Linköping; 2015

Bilaga 1 Ekonomisk redovisning

Intäkter	Kronor
Statsbidrag från Socialstyrelsen	3 500 000

Kostnader	Kronor
Lönekostnader	2 489 000
Lokalhyra	165 000
Inventarier, utrustning	0
Kontorsmaterial, telefon och övriga administrativa kostnader	60 000
Resor, kost och logi	30 000
Köpta tjänster, material, hyrd utrustning	66 000
Trycksaker	0
Uppföljning och utvärdering	0
Revisorskostnader	0
Övriga kostnader*	690 000
Summa	3 500 000

*OH-kostnader

Bilaga 2. Publikationer 2015

Rapporter

- Prioritering och finansiering av läkemedel för behandling av sällsynta sjukdomar. Rapport 2015:1 i Prioriteringscentrums rapportserie. Prioriteringscentrum: Linköping; 2015
- Frågor till medborgare om öppenhet, prioriteringsprocess och beslutsfattare avseende prioritering och ransonering. En artikelöversikt. Rapport 2015:2 i Prioriteringscentrums rapportserie. Prioriteringscentrum: Linköping; 2015
- Vilken vägledning ger den etiska plattformen för prioriteringar i konkreta prioriteringssituationer? En översikt av tolknings- och tillämpningssvårigheter. Rapport 2015:3 i Prioriteringscentrums rapportserie. Prioriteringscentrum: Linköping; 2015
- Socialstyrelsens nationella riktlinjer och kommunernas prioriteringar. Rapport 2015:4 i Prioriteringscentrums rapportserie. Prioriteringscentrum: Linköping; 2015

Vetenskapliga artiklar

- Gustavsson E, Sandman L. Health-care needs and shared decision-making in priority-setting. *Medicine, Health care and Philosophy*, februari 2015
- Broqvist M, Garpenby P. It takes a Giraffe to see the big picture. Citizens view of decision makers in health care rationing. *Social Science and Medicine*, mars 2015
- Wiss J, Tinghög G, Andersson D, Slovic P, Västfjäll D. The influence of indentifiability and singularity in moral decision making. *Judgment and Decision Making*, september 2015
- Kalkan A, Garpenby P, Sandberg J. Management by Knowledge in Practice: Implementation of National Healthcare Guidelines in Sweden. *Social Policy and Administration*, december 2015

Debattartiklar 2015

- Gustavsson E, Sandman L, Juth N, Munthe C. Etiska och praktiska utmaningar med ökat patientinflytande. *Läkartidningen* 22 april 2015
- Sandman L, Carlsson P, Hoffman M, Levin L-Å, Liliemark J. Snäv tolkning av etisk plattform. *Läkartidningen* 1 juni 2015
- Sandman L, Carlsson P. Dags att utveckla den etiska plattformen för prioriteringar. *Dagens Medicin* 26 oktober 2015
- Nedlund A-C. Vårdprofessionens roll som demokratins väktare i sjukvården. *Dagens Medicin* 1 december 2015